

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Srat'a tragatoriului
(Lévész-utca), Nr. 5.

Serisorile nefrancate nu se vor
primi decatu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literaru, comercialu si economicu.

Va essi Joui-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 5 „ „ „
Pre anulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romanii:
Prea intregu 30 Pr. = 30 Lei a.
„ 6 lune 16 „ „ „
„ 3 „ 8 „ „ „

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30-cr. taca'a tim-
brala pentru fiecare-care publicatiune
separata. In loculu deschisu 20 cr.
de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune
la diurnulu politicu.

„FEDERATIUNEA“ pre patrariulu II Aprile-Ju- niu 1873.

Cu 1/3 Aprile expira abonamentulu
pentru toti acei on. dd., cari au bine-
voitu a se prenumera numai pre pa-
trariulu currinte; dreptu aceea sunt cu
tota stim'a rogati si invitati toti cei ce
dorescu a ave diurnalulu nostru si mai
departe, ca se binevoiesca a-si reinnoi
abonamentele catu mai currindu.

Totu-odata regamu si pre acei on.
domni, cari sunt in restantia cu preti-
ulu de prenumeratiune, ca se binevoi-
esca a-si refuz socotelele pana la ter-
minulu de mai susu, pentru ca summa
restantieloru e considerabile si prin
urmare administratiunea diurniului e
forte ingreunata.

Diurnulu va appare si pre venito-
riu in tempulu periodicu de pana acum
astfelu si conditiunile de prenumera-
tiune remanu celle din fruntea diurniului.

Redactiunea.

Pest'a, 9. Aprile, 28. Mart. 1873.

Delegatiunile ambeloru parti alle
imperiuului in media cu multa diligentia
lucrarile loru asopr'a bugetulu com-
mune. Delegatiunea Ungariei nu s'a
multumitu numai cu forfearea unoru
positiuni urcate alle bugetulu minist-
terulu comunu de resbellu, ci au
respinsu si propunerea d'a se urea
lefele functionariloru de la ministeriele
communi, ceea ce resulta d'in situa-
tiunea financiara pucinu favorabile a
imperiuului si a partiloru sale. Viennesii
scuipa fi cu si spudia atatu in contra
lui Andrássi, care n'ar fi sustienutu
propunerea facuta chiaru de d'insulu
in favorea subalterniloru sei, catu si
in contra delegatiunii ung. care au
respinsu propunerea, parte, precum
d'icu Viennesii, d'in rancore pentru
purcederea Viennesiloru in cestiunea
bancei ung. de escompturi, parte pen-
tru ca functionarii, a caroru sorte era
se se imbunetatesca sunt „nemti“ si
nu „magiari.“ Nu cunoscemu motivele
pentru cari Andrássi n'a credutu op-
portunu a sustiene si appera propune-
rea facuta chiaru de ministeriulu seu,
precum neci motivele refuzulu dele-
gatiunii ung. nu multu ni pasa de
aceste, ne marginimu a constata dra-
galasielo espectoratiuni alle fratiloru
siamesi, cari de marea iubire impru-
mutata stau a se lua de peru. Se voru
mai injura unii pre altii, dar in fine
se voru impacat era. Ave-voru inca
ocasiuni destulle d'a se incaiera si
fiindca sementi'a discordiei jace chiaru
in pactulu dualisticu, cu tote pallia-
tivele loru, ruptur'a intre d'insii este
numai cestiune de timpu si candu
acestora va sosi, cea mai neinsemnata
causa va fi de ajunsu spre ai impa-
rechiat si ai desbinat in modu irrecun-
ciliabile.

Unu incidinte d'in camer'a boeriloru
senatulu imp. de Vienn'a merita a fi
amintitu. Cu ocaziunea desbateriloru
a supr'a proiectulu pentru imbuneta-
tirea lefeloru functionariloru de statu
ai Cislaitaniei, D. Cav. Schmerling, ta-

ta constitutionalismulu Ostrungurescu,
sustienendu cu vigore propunerea, au
scapatu nesce vorbe, prin cari au allar-
matu tota press'a judanesea. Tata
Schmerling adeca, vorbindu despre mi-
ser'a situatiune materiale a functionari-
loru de statu, cari dupa atata invetia-
tura si dupa servitiile ce facu statu-
lui sunt siliti totu-si a se lupta cu ne-
ajunsele vietii pentru ca ocupatiunile
officiali nu li erta, ba neci tiapu nu
li da spre a se pote prinde si de alte
ocupatiuni mai castigatose, adeca a
se appuca de ghesiaturu, precandu
omeni de alte clase, fara sciintia, fara
nume, fara sudore si ostenea, preste
nopte se facu milionari „omeni se in-
avutiescu, despre cari nu se scie cine a
fostu ta'ta loru“ disse Tata Schmer-
ling si spunendu acestu mare adde-
eru au arruncatu bomba intre toti ghesi-
farii cuprinsi de ametiela castigului
repentinu si fara ostenea, dar mai al-
lessu au calcatu pre batetur'a (vulgo:
ochiu de gaina) de la petiorele filoru
lui Iud'a, ca ce ei mai vertosu au in-
ceputu se tipe si se strige „Gewalt!“
si „Vai geschrien“ in contra Tatutiei
Schmerling. Este purulu addeveru, ca
d'in tote intreprinderile ametitorie, cate
se facu cu redicat'a de la inaugurarea
dualismulu in coce, mai numai Juda-
nii tragu immensele folose, ei se in-
avutiescu in modu ne mai pomenitu, ei
au invetiatu pre ministri mai vertosu,
cu allu caroru concursu se facu tote
ghesiaturile, ei si pre alti omeni cre-
stini, cum se pote castiga fara ostenea
si pre socotel'a multimei (poporulu), care
pote supporta tote greutatile si garan-
tedia (platesce) tote pagubele rezultate
d'in ametitoriele intreprinderi alle Juda-
niloru, concessiunade de atotopotentii mi-
nistri secundati de corifeii camereloru ser-
vili. Ei, Judanii au initiatu pre toti acesti a,
adeca pre ministri si corifei ai partite-
loru d'in camera, in secretele inavutrei
preste nopte, ei li au arretatu farme-
culu mammonulu, si dupa ce l'a mi-
rositu si au gustatu odata d'in dulce-
tia lui, grea si anevoiosa este reintor-
cerea la dilele celle de contentintia (po-
st) alle moralitatii. — Acesta gangre-
na a societatii au apostrofatu-o si bar.
Sennyei in primulu seu cuventu in ca-
mer'a deputatiloru Ungariei, acum re-
sunetulu se aude preste riulu Lait'a si
noi l'am primt cu bucuria daca n'am
ave banuela ca fetulu este invelitu in
scutece boieresci. Ce alta involve frasa
„omeni se inavutiescu despre cari nu
se scie cine au fostu ta'ta loru!“ Ad
deveratu este ca vechi'a aristocratia s'a
inavutitu cu inctulu de pre spinarea
poporulu, precandu plutocratii de asta-
di sugu de o data sangele d'in arteri-
ele poporulu, dar in fine lipitori au
fostu aristocratii, lipitori sunt, ce va si
mai grasse si mai grosse, plutocratii. Cu
tote aceste ni pare bine ca attentiunea
s'a trassu a supr'a reulu si vomu salu-
tata pre ori si cine fia si aristocratia
daca va adopera cu effectu a sterpi
reulu d'in radecina pana inca corrup-
tiunea sierpuitorie nu va produce cata-
strofe, precum au fostu ceea ce au cau-
satu ruin'a Franciei imperiali.

Prin asociatiunea ideiloru relevamu
faimela ce s'a respanditu prin diurnele
d'aici, ca esministrulu Tóth, va primt
dreptu remuneratiune a servitiloru
salle reactivarie, postulu de presiedinte
allu bancei de escompturi, cu lefa an-
nuale de 18 mii fl. Era directoru allu
bancei are se fia numitu dep. Wahr-
mann, care va fi mirositu de multu

timpu acestu grassu si grossu ossu de
rosu, ca ce altmintrea nu s'ar fi lassatu
de anteriorea sa ocupatiune de banchi-
eriu destullu de castigatiune, de n'ar
fi prevediutu noua ocupatiune inca si
mai castigatiosa. Adeca D. Tóth va
figura cu numele pentru onorariulu de
18 mil, era ghesiaturile voru fi trebu-
sior'a dlui Wahrmann. Ceea ce nu scie
crestinulu va supplini judanulu. De alt-
mintrea presiedinte si directoru totu
are se fia cine-va numitu si daca sor-
tea au cadutu pre acesti favoriti ai ei,
este numai joculu sortii. Esministrii
sunt mai norocosi decatu insi-si mi-
nistrii in activitate, daraspe a pote de-
veni cine va esministru trebe se as-
pire a deveni mai nainte ministru si ca
atare a face servitiile cari se merite
atata remuneratiune. Ecce scar'a! pen-
tru deputatii guvernamentali, firesce —
cei dibaci, ca ci cei cu simplicitatea
morale sau saracia spirituale multu
mesca-se si cu — ogringi!

Diurnulu officiale de Vienn'a publicu
in Nr. sen d'in 6 Aprile a. c. noua
lege pentru reform'a electorale, cu tote
acestea illuminatiunea Viennesi, anun-
ciata ca semnu de mare bucuria, au
remasu, bine ca n'au lipsitu indemna-
rile precum neci apostrofarea rusnato-
ria ca „Vienn'a remane inderetru!“ De
altmintrea ovatiunile aiurea inca au
fostu sporadice.

Oppositiunea adeca poporele neger-
mane alle Cislaitaniei au si luat pu-
satiune facia cu noua lege, prin care
s'a schimbatu spre mai ruu situati-
unea Austriei. Noua constitutiune este
fetulu doreriloru unei partite, acesta
este parerea toturoru poporeloru ne-
germane d'in Austri'a, cari in acesta
noua opera prevedu sementi'a unei ca-
tastrofe de statu, la care, vrendu, nevren-
du, tientescu nemti austriaci, prin reci-
procele relatiuni ce au cu ceilalti nemti d'in
imperiu germanu. Opiniunea publica
a Cehiloru s'a si enunciatu a supr'a
pusatiunii ce voru lua nu numai ei, ci
si celle lalte popore slavice, facia de
acesta nona lege. Tote cate se publi-
cara in osebitele organe slavice se po-
te resume in urmatorile: „Noi (Cehii
si preste totu Slavi) vomu lua parte
la allegerile directe, si vomu lua intru
unu modu prin care se se dovedesca
ca noi nu ne am desvetiatu si nu ne
am ostentitu inca d'a lupta pentru
drepturile natiunii nostre cu tota oc-
casiunea, intre toto impregiurarile; cu
zelu (energia) perseverantia si devota-
mentu.“ Apoi „Nemti se fia pregatiti
ca noi vomu sci exploata noua situa-
tiune si germanismulu concentratu in
noua constitutiune vomu oppune Slavis-
mulu compactu, si conservatismulu (nem-
tiescu) ce gravit-dia in a fara lu vomu
paralisa prin patriotismulu nostru ce
tinde in laintrulu monarchiei, preste
totu, prin constitutiune in sa si vomu
staru a cuprinde atata terrenu catu
numai ni va fi posibilu.“ In fine adau-
gemu ca parolla Ceho-slaviloru este a
intra in senatulu imp. numaidaca du-
pa alegerile viitorie federalistii voru
ave majoritatea, era de nu, atunci du-
pa „declaratune“ voru parasit senatulu
imp. Vorbele loru sunt barbatesci si
ca acestoru-a voru respunde si faptele,
garantia este portarea de papa acum
a Ceho-slaviloru.

Pre cum vedemu Ceho-slavii si-au
croitu planulu de actiune fara a se
teme s'ana li pasa macaru, ca voru fi
tassati de „nebuni“ pentru ca divulga
inainte planulu si descoperu inamiculu

fortiele loru strategice. Se pare ca C-
ho-slavii n'au descoperitu inca marele
misteriu d'a portat lupta constitutionalu
intru ascunsu cum am dice: d'a face
oppositiune sub giubea (siuba) cum
facusse tiganulu candu, maltratatu de
solgabiroulu, i plesit d'in degete fires-
ce — numai sub giubea. — Acei-a
d'intre fruntasii romani, cari avusse
vointia (neesecutata) d'a committe
mai nainte nebun'a ce Ceho-slavii vo-
ru se o committa in viitoriu, voru af-
fla cellu pucinu mangaiarea, ca au
soci in nebun'a, pre intrega natiunea
Ceho-slavica.

Diurnile Viennesi ni adduc scirea
ca ministru pres. allu Ungariei D.
Slavi petrece in Capital'a Cislaitaniei,
cu scopu d'a cere contelui Andrássi
ca ministru commune allu affaceriloru
estere, bunele lui servitiu in cesti-
unea junctiunii linieloru ferrate intre
Romania si Ungaria. Cetitorii nostri
sciu ca camer'a Romaniei au respinsu
conventiunea respectiva, se nu credia
inse ca lucrulu s'a inchiatu cu atata.
Guvernulu Romaniei, de si ni place a
presupune ca va fi primitu cu mul-
titudine interna respingerea acelei con-
ventiunii, au cercatu totu-si mediuloce
d'a o adduce si a o propune in alta
forma, adeca sub forma ca se se studie
cestiunea si spre acestu scopu au ce-
rutu si s'au votatu summa de 150
mii de lei. Firesce, in puterea relati-
niloru ce au guvernele intre sine, gu-
vernulu Romaniei au trebuitu se faca
ce va ca se nu se supere amicii lui
d'in vecinatate. Studiele voru fi cam
lungi si numai in sesiunea victoria
voru pote ajunge, — de voru ajunge
— la camera, pana atunci „qui habet
tempus, habet vitam.“ Parintii Roma-
niei, guvernulu si camera, au negressitu
si pricepere si patriotismu d'a nu ac-
corda junctiuni favorabili numai unei
parti, si, — cellu pucinu acum, —
prejuditiuse cellei lalte parti, ci voru
insiste a se face mai nainte junctiunile
cari sunt cestiune de vietia pentru Ro-
mania, d'in punctu de vedere allu eco-
nomiei natiunali, ca-ci, marturisimu,
pentru noi celle strategice sunt nu-
mai secundarie si elle atata sunt in
folosulu unei parti, catu si a cellei
lalte. Faca-se mai antaiu junctiunile
la Orsiova, Vulcanu si Turnu-Rosiu,
apoi voru vede fratii nostri Transcar-
patini ca nu voru pote si nu voru ave
mai multu interessu d'a refusa neci
celle lalte junctiuni, daca comerciulu
le va cere, ca ce interesele strategice
le voru cere fara indoiela, indata ce
Ostrunguri'a va ave lini'a gat'a pana
la Brasau, adeca in apropiare de 3
miluri de marginile Romaniei, pre candu
acesta asta di sta (de la Poiesci) cu
10 miluri in deretru.

Impertinenta ni-se pare inse argu-
mentarea diurniloru de Vienn'a, cari
dice „Cestiunea junctiunii este de na-
tura internationalu si fiindca
Romania sta sub protec-
tiunea si totodata sub con-
trollulu poteriloru ga-
rante (tract. de Paris) cesti-
unea se pote deslega pre
calle diplomatica. Guver-
nulu Romaniei se va face inca pla-
cere, daca una fortia majore
va influentia asupra cestiunii.“ Candu
Romania s'ar inchide d'inainte com-
merciulu si comunicatiunii cu Eu-
rop'a, da, atunci cestiunea ar pote se
fia de natura internationalu, dar' pre
catu timpu cestiunea se reduce nu-

mai la unele puncte de jonctiune, neci o putere straina nu pote ave dreptul de a se amesteca sau d'a face presiune a sup'ra liberei vointie a unui stat autonom. Prin urmare servitiile ministrului affacerilor externe potu fi numai de persuasiune amicabile, si neci decatu de presiune sau amenintiare. De altmintea lumea nu prea este dedata la ammanintiari ostungesci.

Ce lucra comitetele centrale romane de prin diferitele comitate ?

Astfelu se intréba, in aceste timpuri si cercustari din cele mai grele pentru noi, totu sufletulu romanesc, tota anim'a romana bine sentitoria. Ce facu si ce lucra comitetele membrilor rom. din adunările comitatense ale tierrei? Da, pentru ca insielati in sperantiele noastre cele mai intemeiate, amagiti chiaru si din partea parolilor sacratissime, date fora crutiare in pred'a arbitriului adversariloru seculari, caroru noi pururea li-amu tinsu cu sinceritate si li tindemu si adi mana amica, respinsi mai de totu de pre terrenulu legelatiunei si vietiei politice — inca totu ni-ar' fi mai remasu nu unu refugiu, nu unu locu de adapostu, unde se ne otemu reculege, se ne potemu otiefl poteri, si pre langa buna intiellegere si activitate neobosita se ne potemu incetu pre incetu validita drepturile omnesi si nationali neprescriptibili. Intre aceste refugie mantuitorie numeramu noi, pre langa baserica si scola, inainte de tote comun'a si comitatulu. Pentru aceste si in privinti'a agendelu si drepturiloru competinti acestora diet'a tierrei, chiaru in interessulu natiunei predominantie, nu potu trage stavile de totu omoritorie pentru noi.

Dara ce lucra comitetele allegatoriiloru rom. de prin diversele comitate, locuite au mai preste totu, au in mare parte de Romani? Forte pucinu, seau mai nemica, ba mai pucinu si decatu nemica; ca-ce, dorere, de trei ori dorere! in multe comitate romanesi in-trebarea din titlu e „filius ante patrem.“ In multe comitate si districte romane intielleginti'a nostra inca nici pana in diu'a de adi nu visedia a se organisa in atari comitate, necum se misce ceva in interessulu apperarei si essoperarei drepturiloru, ce competu unei natiuni de numerulu si insemnataea poporulu rom. Diet'a tierrei ni da legea pentru natiunalitati, bine ca nu chiaru dupa gustulu si placulu nostru; dara noi nu ne folosimu nici de pucinele ei favoruri, ci ne multumimu a ne plange, ca suntemu appessati! Ni da legea municipala, buna rea, cumu e; noi inse in locu de a esplota detiermuririle ei favorabili, punemu manile in sinu si strigamu: suntemu appessati! Ni da legea comunale, ni recunosc nedependinti'a legale a basericeii s. a. s. a.; si noi in locu de a ne apuca cu mani cu petiore de lucru, si prin lucru a ni casciga tempu si medie pentru recuceriarea drepturiloru pierdute, t'pamu pre tote cordele si variantele: vai de noi, ca perimu de atata appessare!

Pana candu ore aceta vaietare nedemna de numele romanu? Pana candu aceta indolentia, resemnatiune si nepassare, acestu fatalismu mohamedanu, care ne enervedia fortiele si poteri, ni adorme consciinti'a natiunale, si estmodu ne sapa siguru mormentulu essistintiei natiunali-politice? Nu asiá, fratii mei Romani, nu asiá si-apera si revalidedia o ginte cu putere de vietia drepturile si libertatile, ce i-se cuviniu. Ori ce dreptu recere lupta ca se-lu pastredi si posiedi in pace, recere lupta ca se-lu recastigi. In lupta continua sta vietia, cea politica ca si cea fisica. Dati dara se ne impulamu si sifulcamu la lucru din tote partile, din tote poteri. Dati, cu totii in unire, se reparamu gresiélele politice, cari le-amu comisu in annii de currendu trecuti. Se ni aducemu aminte de acelu ade-

veru, ca fia ce poporu merita guvernulu, ce lu-are; ca „unu poporu, ce nu com-bate, nu e demnu de libertate.“

Care ar' fi inse actualminte midu-loculu si campulu celu mai acomodatu, unde se ni concentramu activitatea nostra politica? Noi opinamu, ca cu pre-ferintia in c o m u n a s i c o m t a t u prin comitetele aliesi ori allegunde de catra membrii rom. si aduáriloru comitatensi. Atari cor'tete bine organisandu-se in sine si adunandu-se in legatura intre sine, aru firma una falanga formidabile, a carei lupta valorosa totdeun'a de cu bunu tempu si cu tactu comandata si indereptata prin corifeii nostri politici, ni-aru stori-ce in susu si in diosu respectu si re-spectarea postulatelu nostre.

Intre aceste pucine comitete centr. rom. pana acum infientate, impruna cu cele d'in Aradu si Biharia mirita cu dreptu cuventu mentiunare orificica celu din comitatulu Clusiu-luj. Comitétulu acum laudatu, in frunte cu cati va barbati de anima, indresni-mu a firma ca sta de a-pururea la inaltimea missiunei sale, conduce cu desteritate si ageritate destinele marei majoritati rom. d'in acestu comitatu, si nu emite nece una ocaziune de a re-clama cu energia drepturile poporatiu-nei rom.; desi elu in adunările comi-tatului facia cu majoritatea maiestrita a virilistiloru magiari nu odata e silitu a lupta lupt'a lui Leonid'a.

Se memoramu aici cate-va obiecte desbatute in siedinti'a d'in 29 Martiu a acestui laudabile comitatu, se le me-moramu nu numai spre laud'a lui, ci si spre impintenarea altoru-a la asse-meni passi.

Discussiunea mai antaiu se deschi-se si intinse assup'ra §-lui 20 alu art. de lege XLIV. d'in 1868, dupa care „adunările comunali si allegu singu-re de sine limb'a protocolaria si a ma-nipularei officiali, era protocolulu e a se duce totodata si in acea limba, in care va preinde 1/5 parte d'intre mem-brii comitatului comunale.“ Acastu paragrafu, in legatura cu art. XVIII d'in 1871 despre organisarea comune-loru, e pentru noi de irsemnatae vi-tale; pentru ca elu involve un'a din doue: au pastrarea limbei rom. ca ofi-ciala, celu pucinu in communele si la vetrele romanesi, deci instituirea de acéi notari cercuali, cari sciu perfectu limb'a rom.; au d'in contra essilarea limbei strabune — si d'in acestu d'in urma alu ei refugiu. De aceea prelau-datulu comitatu afla cu calle, prin ala-turatu a p p e l u, indreptatu catra cele vre 200 commune rom. d'in ace-stu comitatu a-le face pre aceste aten-te si a-le provocá cu totu adinsulu, ca netrecutu se se folosésca de promemo-rat'a favore a legei, si la cele mai de aproape adunari comunali tienende pen-tru revisiunea scoteleloru se prochiame limb'a rom. de limb'a manipularei ofi-ciala a comuniei.

In legatura cu acestu obiectu co-mitatulu dispuse si formularea unoru principie si liniamente generali pentru statute comunali, corespunditorie lip-seloru si giurstariloru nostre. Adevera-tu, ca aceta iniativa vine cam tar-diu, de ore-ce si in comitatulu Clusiu-lui d'in cele mai multe comunitati s'au susterrutu acum statutele comunali; dara proiectatele liniamente totu, spe-ramu nu voru fi fora folosu macaru pentru acele commune, cari sunt inca inderetru cu susternerea statutelu, seau a caroru statute deja susternute pote pentru vre unu defectu ori altulu li se voru inapoiá de catra adunarea gen. a comitatului.

Afara de aceste obiectulu preconsul-tariloru intre membri, pentru adunarea comitatense prosima, la formatu in sti-tutiunea virilistiloru, aceta adeverata péta intro legiure facuta in seculu luminarei; mai incolo proiec-tulu regimulu pentru organisarea gim-nasioloru, care intre altele normedia in-tro d u c e r e a l i m b e i m a g a r e i ; l i m b a a p r o p u n e r e i i n t o t e g i m n a s i e l e s u p e r i o r i ,

chiaru si in cele confes-siunali si nemagiare. Arbitriulu si violentia, cum vedemu, si in-naltia totu mai cutediatoriu capulu, si loviturile precalculate numai asiá le vomu poté paralisa cu succesu, daca vomu preveghea si noi di si nopte, pu-rurea gat'a a respinge cu demnitate si barbatia ori ce assaltu nedereptu si alienu.

Asiá este. Noi asiá credemu, ca acum impregiurările inse si ni prescriu destulu de lamuritu tienut'a de obser-vatu. In batái resultatulu armatoru mari si triumfatorie nu odata séu pa-ralisate in cea mai mare parte prin guerilele indrasnetie ale celoru invinsi. Cam atari guerile politice aru trebui, dupa modest'a-ni parere, se porte adi si Romanii, prin comi-tate si comune, in baserica si sco-la. Caus'a nostra cea prea derépta, justa si santa nu pote se ne lasse unu minutu a ne indoi despre resultatulu. La lupta dara! Vietia consiste in lupta. Se ne luptamu, pentru ca se traimu, si se aretamu ca traimu.

Dontatu.

Apelu.

Limb'a e paladiulu essistintiei, respective a libertatii unei natiuni. Fara limba nu e natiune; vietia in statu face d'in natiune poporu.

Limb'a ni areta cugetele, sentimentele si vointia poporulu.

Limb'a, moravurile, traditiunile si literatur'a caracteriseza individualitatea natiunale. Acestea nu numai avemu dreptu de a le a-pe-ra in contra ver-carei nisuintie stricatiose, ci suntemu detori a face aceta.

Statulu nu ne pote opri de a ni pastra limb'a, de a o perfectiuna; d'in contra are detorintia morala, de a ni-o sprigini in mersulu ei spre inlorire. Lupt'a pentru pastrarea drepturiloru natiunale e lupta drepta si adeverata.

Sciti bine, cumca congregatiunea comi-tatului nostru in adunarea d'in 15. Martiu 1872. la amentirea dlui comite supremu patrunga fiendu de indreptarea limbei nostre, a enun-ciatu sub Nrulu prot. cumca protocoalele con-gregatiunii se se iea in limb'a magiara si ro-mana amesuratu unei otariri premergatorie a universitatii comitatense. Sciti, cumca mem-briloru romani ai comitatului comitatense, li se tramite invitatiuni romane.

Fratiloru romani! Regularea comuneloru e spre gatate. Ore folositu-v'ati de bunatatile, cari ni le dau legile noue?

Legea comunala face d'in comune persone cu autonomia, adeca li-da indreptatire ca se pota dispune si ispravu treburile comunali.

Estatutulu de buna voia a abdisu de tutoratu-lu de mai inainte; nu mai vre a afla in co-mune nescari persone minorene, nu privesce satele de nisce prunci, carora li trebue tuto-ru; elu se indestulesce cu supraveghiarea: chiaru in interessulu particulariloru si a comuniei intregi. Comun'a si-are drepturile sale, ave-rea si competinti'a sa; ea otarese in aduna-riile comitatului despre tote afacerile d'in lain-tru, face statute; acestea le duce in deplinire prin ampoiati si; pre acestia si-i suspinde; compune bugetulu, censuradia scotelele, su-praveghiada scolele, seracii; are potere poli-tiana etc.

Dreptulu autonomu alu comuniei se areta in statutulu ei.

Ore n'ati uitatu, au nu uitati de pastra-rea limbei acumu, candu ve statoriti statute-le? Art. de lege 44. d'in 1868. in §-lu 20. dice; „cum-ca adunările comunali si-alegu de sine limb'a protocolaria si cea oficiala.

Protocolulu e de a se duce totu-odata si in acea limba, carea va cere-o 1/5 parte a mem-briloru cu votu.

Ampoiati comunali, si anume notariulu, judele etc. su-detori a folos limb'a sateniloru in atingerile loru cu acestia (§. 21.)

Comun'a in scrisorile indreptate catra mu-nicipii si organele acestuia, adeca catra di-regatori comunali, catra regimu si alte ofi-cia, se pote folos de limb'a s'a propria ofi-ciala (§. 23.)

Comitetele comunali su-degia constitute, se iea protocolu, in care limba? In acea, carea o primesce comitatu de limba oficiala.

Daca nu v'ati folositu dreptulu, ce vi-lu

da art. 44, apoi ve pomeniti unmai, ca pre-tocolulu, decisiunile nu se scriu in limb'a romana; Dvostra autentificati unu actu, a car limb'a nu vi e cunoscuta. Lucra greu! si Dvo-stra aveti de a respunde pentru passi intral-sati; aceta e o responsabilitate ponderosa ca-ci aveti se respundeti pentru una afacu neapertata au d'in nepassare au nascientia.

Fiecare satenu are dreptu a-si folos limb'a sa inaintea judecatoriei sale comunale, era alt'a judecatoria com. limb'a oficiala séu protocolaria e a comuniei respective; la judecatoriu sa cercuala se pote folos de limba oficiala séu protocolaria a comuniei sale, si alte judecatorie de limb'a protocolaria a ad-lui municipiu, de care apartiené judecatori.

Decisiunea séu sentinti'a judecatorésca a te de a se scrie in limb'a protocolulu de pe tractare. Vedeti dara, ca art. 44. ve sprigien-te ce limb'a, si Dvostra se nu folositi bunatati acestuia?

Drepturile pomenite sunt publice si atari totu una data si detorintie cari nu stramuta prin pactele particulariloru. Folositi le dar' ca-ci la d'in contra vi periclitati individualitatea natiunale.

Dreptu aceea, scotiendu Dvostra d'in ce scrise importantia pastrarii limbei, greutati si chiaru periculu nepasarii facia cu limb'a aceste tote numai asiá le veti incungiu daca cu ocaziunea adunarii generali celei m-de aproape, a carei agende voru fi: gatin statutulu, statorirea bugetulu, censurarea scoteleloru, in intiesulu §-lui 20. a legei 44. din 1868. Vetu decretá in comune cura romanesi limb'a romana de limb'a oficiala, séu unde sunteti in minoritate, da totusi 1/5. parte a comitatului, ve-ti cere limb'a romana de limb'a protocolaria si ve-alege ampoiati, cari vi sciu limb'a cum se cade.

Aceta mai usioru o poteti duce in deplinire, daca o veti statoru in statutulu comunali, amesuratu dispusetiuniloru legii; ci ci pre asta cale veti fi in stare apoi a vi vedé pastrata limb'a atatu in comitatulu comitatense, catu si in celu comunale.

Luati esemplu in asta privintia de la fratii magiari, cari cu atata barbatia si sustientia si defendea interesele si limb'a loru inca in comunitati, si aveti in vedere, ca cele, ce v'amu indemnatu in aceste sfire, necum se continea ceva in contra legiloru, ci sun totu lucruri de acele ce inse-si legile sus-citate ni le dau, si la folosinti'a acestora e indreptatescu.

Realizarea dar' a dreptulu, ce vi competu si vi-lu dau legile, o ascéptamu de la D.Vostru Clusiu 29/3 Aprile, 1873.

Comit. centr. rom. alesu de membri rom. ai adunarii comitat. clusiane.

La Program'a Romaniloru d'in Fundulu regiu.

I. „Privilegie si Separatis mu.“ „Egala indreptatire si Dreptate“ sunt devisele castreloru, in cari videmu, ca poporatiunea asiá numitululu „Fundu regescu“ d'in Transilvania se grupe-dia d'in di in di. Prima devisa, o conosce-mu, o videmu scrisa de 700 anni pre flama-r'a Sasiloru; asemenea conosco-mu dou'a, ca este aduncu sapata in anim'a Romaniloru desceptati d'in Ardealu. Este lupta intre 160,000 descendinti ai flandreniloru regelui Geiza II. si intre poporulu romanu mos-ceanu de sub polele Carpatiloru d'in resaritu si media-di, singurulu erede si proprietariu legitimu alu acelu locuri; este lupta intru egemonia si sclavia.

Dupa ce aceta grea, dar' sacra lupta Romaniloru suprematisati, dupa atatea sech-a potutu ajunge abia asta-di a fi mai es-pressa, mai pregnantu in facia lumii si tierrei, n'a potutu trece fara effectu; ci ci ori ce nisuintia, ori ce miscare pipaita trebuitu se provoce attentionea toturoru, car se ocupa de istoria poporeloru, inse ma allessu a celoru mai d'aprope interessati.

Preste primulu periodu de 3 anni, de la improvisarea actualulu sistemulu de guvernare monstruosa se trecemu, ca-ci in darnu vomu opri la ellu; ellu este periodulu amietieloru, in cari natiunile Transilvaniei si Ungariei au caditu dupa doreros'a lovitur precalculata de la Königgrätz, si dupa can apoi s'au treditu cu crunte doreri de capu cu suprematia unguresca in gutu. Se trecemu pentru ca atunci neci chiaru Sassi, ingripi-

de prunele lor, n'au scitutu numai de cătu, ce pozițiune s'è occupé, ci si-au ajutat, seau cellu pucinu au crediutu, că si-voru ajută, prin improvisarea unei nove inventiuni de faciarnicia, prin desbinarea lor în Sassi autonomisti și Sassi unionisti; cu atătu mai pucinu dara se pote face amentire de vre o intiellegere stabilita la Romani, pururea fără legatura, fără consultatiuni continue, reci-proce.

În periodulu allu doilea scimu, că Romani d'în Ardealu au serbatu inauguratiunea unei politice de passivitate, de care s'au tîenutu și Romani d'în fund. reg. cu exceptiunea Sabiului care a afflatu de bine a reconosece diet'a d'în Ungari'a, a nu absentă d'în ea, și prin urmare a approbă și acceptă tote, câte acésta dieta va decretă și demandă cu privire la Transsilvani'a autonoma și natiunile ei egal indreptate; înse nu pentru grabnic'a deslegare fericită a cestiunii fundului reg. carea atunci dormi' înca sub spudie, ci numai d'în convictiunea romanésca d'în timpulu slaviei, conformu assiomei: „capulu plecatu nu lu-taia sabi'a, deci în veci cu poterniciei, că d'acolo vine tota binecuventarea.”

Sasii înse, nu si-au schimbatu rolulu, ci au remasu totu cei împarechiati, că-ci nu sciau, candu si cum vine rondutu si la prunele lor, cu tote că guvernulu și camer'a d'în Ungari'a aveau și au înca destulle mai apesetorie în spinare, de cătu dora organizatiunea fund. reg. carea nu li faceă atunci multa spargere de capu, ba chiaru neci astadi nu s'aru fi miscatu, cătu s'a miscatu în acésta cauza, daca nu incepeă a fi ingramaditi și imbolditi de numeroase solicitări și provocări, ce li addressau în acésta cestiune, n'atatu Romani d'în fund. reg. cătu mai ver-tosus chiaru magiarii d'în Transsilvani'a, se precepe, d'în allu lor punctu de vedere.

Solicitările și urgitările immalitate, parte verbale, parte scrissale, private și publice, au provocatu neînconjurat'a miscare, care în 1872 a și începutu apoi a se desvoltă în tota poterea ei.

Sasii, după 5. anni de dile, vedindu că cu desbinarea faciarnicia nu seducu mai multu pre nimene asta-di, și tîenundu, că numai un firu de peru i mai desparte de temutul și nedoritul momentu fatale, allu discussiunii serioase a supr'a sortii statului sasescu, ca la una fueratura toti se adunara la Mediasiu, la grandiosulu „Sachsentag” la care ambele pretinse partide, între lacrimi (de crocodilu) se imbracisara și impacara, și reinnoira și intarira cu anime de lei sublimulu și patrioticulu juramentu ereditu, a carui primu punctu este chiaru devis'a amen-tita.

Din'a de la Mediasiu, consultatiunile cunos-cute și necunoscute, avute atunci, sunt prog-ram'a, care sasii o urmarescu pana în momentulu presente, este din'a în care sasii, împinsi de innascut'a lor falsitate, au cutediatu cu destulla caracteristica obraznicia s'è arrunce Romaniloru, Nesasilor, Statului și civilisatiunii manus'a de certa; prin urmare este totu-odata si momentulu, de la care s'a începutu pronunțatiuni și resolut'a actiune între ambele partide. S'è nu perdemu înse d'în vedere, este isvorulu și a unui altu reu, este caus'a confusiunii romanesci, produsă, pre langa altele, și de unii romani d'în fund. reg. precipitati și amagiti prin acellu Sachsentag: că ci acei căti-va romani, numai și numai d'în precipitare, d'în lipsa de tactica destulla, vedindu că sasii, de si cu pumnii redicati, în addeveru totu-si se appropia cu cod'a între peiore, ca vulpea eroina d'în poveste, au începutu a mesteca, a confundă cestiunea fundului reg. cu cestiunea Autonomiei și a Natiunii romane d'în Transsilvani'a, și în acésta a loru ratecita credința, au commissu amar'a încercare la consultatiunea Sabiana d'în Maiu, d'a abate cu totulu pre romani d'în Ardealu de la politic'a, buna rea, observata după potentia de toti pana atunci.

Lucu pre firegu, că Romani n'au potutu écca arié, de dragulu nostru, a cellor d'în fund. reg. s'è sacrifice, s'è lasse, s'è parascescu tote, de cari tîenegu și trebuie s'è tîena; și astfel consecința acestei cerbicie nescusate n'a fost numai pucintellulu blamu de la Sabiu, Braslev, ci și confusiunea, ce s'a manifestatu în multe părți alle Transilvaniei pre tempulu alleggeriloru.

Între acestea se deschise și Universitatea fundului reg. — Scaunulu și cetatea Sabisiu,

scaunele Orestia și Mercuri'a tramisera 7. deputati romani, despre a caror tîenuta și lupta romanésca contra preponderantei majorității și iscusinție sasesci cu bucuria am fostu amentitu la tempulu s'èu în acestu stim. diariu, care atătu de multu s'a interessatu și se interesédia de caus'a romaniloru d'în fund. reg.

Faimele despre imminent'a organizatiune a fund. reg. se confirmau d'în di în di, cu tote că neci proiectu nu essistă înca pentru acésta, astfel în cătu Sassi, majoritatea Universității, au tîenutu tempulu sositu a scote d'în straitia famosese 12. pînete, fabricate cu arte sasescă, înca la Mediasiu, a le votă, contra protestării Romaniloru, și a le presintă guvernului spre informatiune, spre or'entare, vedi Domne, înse cu accentuat'a dorința cam impetatiua că guvernulu numai pre basea acestor informatiuni s'è cutedie a compune proiectulu neînconjuratu despre organizat. că-ci tote alte informatiuni aru fi false și neintemeiate. Romani deci nu potura alt'a, decâtu a dá con-noscutul votu separatu, care, după cum am vediutu apoi, a fostu aproape cu totulu des-consideratu de es-ministrulu Toth.

Ministrulu de interne și elaboră, la începutulu annului currinte, con-noscutul s'èu proiectu de lega despre organizat. acceptatu și de consiliulu ministriloru. Acestu petecu, că-ci că elaboratu de proiectu alu unui ministru constitu-tionale este prea miserabile, ajungundu în publicitate, romani și s'è-sasii nu lu-afflira neci indestulitoriu, neci correspondietoriu, că-ci afarade unele pucinu essentiali modificatiuni, acellu proiectu nu contiené menca d'în radicalele schimbări și regulări dorite și acceptate cu totu dreptulu; astfel în cătu Sassi potezu fi (și si erau) de plinu linisciti cuproiectulu ministeriale.

Cu tote acestea, pre langa totu successulu favoritoriu, Sassi, fideli tradițiunii politice lor, începura d'în tote părțile a injurā fără crutiare pre guvernulu, pre magiari, pre romani pre toti; a striga d'în tote poterile că guvernulu și natiunile, toti, s'aru fi conjuratu contra essistentiei lor, spre nimicirea lor, violandu drepturile și privilegiurile loru secularie.

Înse tote acestea n'au fostu înscenate și essescute cu altu scopu, de cătu; re a amagi, a seduce pre romani d'în fund. reg. că acésta-s'è credia, că guvernulu într'addeveru a facutu schimbări, cari pre sasi i-a attinsu pana la medua.

Planulu înse n'a successu, comedi'a remase comedia și mai multu nimicu; despre acésta ne-a convinsu ulterioarele actiuni importante alle romaniloru d'în fund. reg.

(Va urmă.)

Representatiunea.

romaniiloru d'în fundulu regiu a dressata în alt. ministeriu reg. ung. de interne.

(Urmare.)

ad II. În fundulu regiu s'au bucuratu pana ad de titulu și dreptulu unor cetăți libere regie urmatoriele cetăți: Sabiulu, Orestia, Sabesiulu, Mediasiu, Sedisior'a, Brasio-vulu și Bistrița.

Legislatiunea Ungariei (§ 1 art. 42—1870) au recunoscutu atare dreptu totoror cetătilor libere regie alle rogatului și li-a concessu autonomia propria municipala respectandu prin acésta atătu drepturile avute, cătu și interesele culturi, industriei, com-merciului și multifariele relatiuni ce contienu cetățile.

Atare respectu lu potu pretinde cu totu dreptulu și cetățile susu-numite libere regie din fundulu regescu, cari stau în rendulu prime-lor cetăți alle Ardealului. Deosebirea acestor cetăți libere regie, în deosebi înse a cetătilor Sabiului și Brasiovlui, ca cellor d'în cetăți ale Tranniei, de cătra municipiulu cellor-lalte commune, în fundulu regiu este nu numai justa, dara și necesaria.

Necessitatea acésta este basata pre împregiurările specialii proprie ai locuitorilor fundului regiu, și pre istori'a acellor-a.

Istori'a fundului regiu ni arata că cetățile libere regie, care au înghititu în elle tota administratiunea publico-politica a municipiilor și si-au însusitu patronatul preste communele rurale, a devenitu cu acestea din urma în conflicte diurne.

*) Vedi nr. tr. allu „Fed.”

Înca pre acellu tempu, candu poporulu sasescu portă domni'a în totu fundulu regiu s'au luptatu communele rurale sessesci în contra suprematiei cetătilor lor; și rezultatulu luptei a fostu barenu atătu, că cetățile s'au restrin-su încătu-va în influința lor cea mare asupra affaceriloru municipali. Asiă d. e. concu-ratur cetățile la allegerea ampoiatorilor municipali și la pertractarea și deciderea causelor municipiului, în numeru restrinsu, adeca tramiteau numai câte 6 reprezentanti în adunările municipale, asiă și la allegerea deputatorilor dietali după a. n. punctele regulative din an. 1805, cari au servitu de normativu mai pana de-unedu.

Communele rurale nici candu n'au sufferitu supramati'a cetătilor.

Nu mai prin statulu provisoriu de organizare din 1869 s'au concessu cetătilor — fără nici o baza istorica și legala, o influința prea mare în adunările municipale — negresitu numai spre acellu scopu — că prin acésta represe-ntatiune a cetătilor, cari sunt împopulate în majoritate de sasi s'è se d'è o prevalentia și o noua supramatia elementului sasso-germanu asupra locuitorilor de alte nationalitati.

Tient'a ce s'a urmaritu în fundulu regiu prin influințierea cetătilor a fostu duplici: un'a absorbirea totoror affaceriloru municipali și predomnirea preste communele rurale și affacerile lor cu scopu de a trage totu ce se pote în folosulu cetățieniloru, ceea ce în municipiele celle mici s'a și potutu ajunge; éra alt'a predominarea elementului germano-sassu prin cetăți preste cei-lalti locuitori.

Pana candu în casulu primu tote communele rurale (de ori-ce nationalitate) au tîenutu și tîen la apperarea intereselor loru commune; în casulu allu doilea communele rurale sasesci, si-au totu acellu interessu ca și cetățile. Éra urmarea împrenării cetătilor cu municipiulu și urmarea acellei maiestrate majorității a cetătilor în representatiunile municipale, nu este alt'a, decâtu — acum în forma noua — suprematisarea locuitorilor romani și magiario-seculi, adeca a majorității poporului în tote municipiele marunte alle fundului regiu.

Cu cealt'a deca nu cu supramati'a nationala a sasiloru s'aru poté motivă representarea cetății sasesci Sabiiu, care numera abiă 18,000 locuitori cu totu atătu membri în adunarea municipiului, căti tramitu tote communele scaunului, cari numera preste 70,000 locuitori pre candu romani acestui întregu municipiu facu absoluta majoritate a locuitorilor și se deprindu cu celle mai întinse comericiuri, speculatiuni și economie de vite și cu meserie?

Este de prisosu ori-ce motivu spre a arretă că prin atari representări alle cetătilor se nimicescu cu totulu egal'a indreptatire promissa de corpurile legislative alle Ungariei!

Amu amintita înse că în fundulu regiu (în deosebi în scaunulu Sabiului și districtulu Brasiovlui) essista și alte referinție proprie specialii, cari pretindu total'a deosebire a cetătilor libere regie de cătra municipiulu comuneloru; cari referinție de natura possessiunaria taia adencu în inim'a comuneloru scaunali.

Înca din tempulu primu allu predominiei cetătilor, acestea prin oficialii lor au întinsu man'a sub diferite preteste și moduri la averile comuneloru și locuitorilor lor.

Centumviratul cetății si-alegea pre senatorii magistratului seu, și pre atinșele lor (Bürgermeister), cari faceau oficiulu administra-tivulu allu cetății și scaunului, și portă administratiunea prin senatori, ca inspectori esmisi preste communele rurale, ceea ce chiaru și în diu'a de adi mai essista.

Prin acésti officianti și adeca prin essactiunile ce le faceau prin commune, (tace salariale, vam'a porciloru, oilor, mieiiloru, tace de paduri și pasciuni, descensu și computu de lemne, cinsturi serbatoresci etc. etc.) si-au însusitu cetățile pretensiuni de possessiune în pamenturile si alodiele multor commune mai allessus ror'ane, cari nici pana asta-di nu si-au perdutu urm'a, atari referinție incurcate de possessiune producu și adi nenumerate processe civile și politice între cetăți și communele scaunali pre cari nu ne lasse spatiulu a le numeră.

Communa nu-si pote trage și regulă venite-le alodiali, că-ci o împedeca cetatea seau universitatea sasescă și arendasii ei cu aretări și processe la magistratulu cetății; locuitorii communei nu-si potu tolosi lemnaritul și pa-

sciontulu în pamenturile comunali, că-ci i opresce inspectorulu și cetatea i arreta magistratului, ca prevaricanti; inspectorulu nu voiesce a luă sub juramentu pre padurarii comunei sub cuventu, că acea padure este a cetății seau a natiunii sasesci; communa nu cutedia a-si pazi padurile și pasciunile sale, ca-ci magistratulu și inspectorulu i opresce totu sub acellu pretestu; locuitorii unor commune nu cutedia a veni cu lemne de focu și carbuni din padurile lor, cu cari se hranescu, în pieti'a cetății, ca-ci antisti'a cetății li confiscamur'a în pietia sub cuventu, că este din padurea cetății și universității sasesci; candu se încerca communa a-si apperă possessiunea se ammentia cu gendarmi și cu essectiune militara, care se esmitu de cătra magistratulu cetății s. a. s. a. mii de aceste essemple triste.

În deosebi în scaunulu Sabiului nu essista mai nici o communa romana, care s'è nu se affie în atari processe diurne politice (și judecatoresci) cu cetatea Sabiului și cu universitatea. Dovada deplina dan processele comuneloru Resnari, Poplac'a, Bungardu, Sacelu etc. apoi processele comuneloru și scauneloru filiali a Saliscei și Talmaciului venite pana în sinulu dietei Ungariei. Assemenea și processele cellor 14 commune romane și magiario-seculi din Branu și districtulu Brasiovlui, cu cetatea Brasiovu, și multe assemenea processe în mai multe municipie.

În scaunulu Sabiului mai vine și acea împregiurare, că Universitatea seau a. n. siepte judetie ale natiunii sasesci [mai atătu d'împreuna cu cetatea Sabiului, în urma singure) au facutu și face atari pretensiuni possessiunari asupra comuneloru scauneloru filiali a Saliscei și Talmaciului și a unor alta commune, cari erau supuse în modu extraordinariu magistratulu cetății Sabiiu și pre care le administrau inspectori acellui-a ca pre nice commune subdite în bunuri straine.

Sub atari împregiurări dara pana candu magistratele și inspectori depindu de la cetăți și pana candu după ordinatiunile concertinte (a ministr. de interne d'în 14/3 1869 nr. 6201 și 963) inspectori magistratului facu I-a instantia politica, éra magistratulu a II-a, cari judeca în tote causele politice, asiă și în celle ce atingu essercierea drepturilor de rogate (ord. ministr. de interne d'în 7 Iuliu 1868) în celle prevediute în legea de paduritu etc. nu se mai pote miră nimenea despre aceea, că communele romane și locuitorii lor au trebuit s'è pérda și celle mai drepte cause politice în favorulu cetătilor și universității [assemenea și judiciari pana la facut'a organizare a justitiei, pana candu acéste magistrat functionau și ca judecatorie], ceea ce implutu pre acésti locuitori de ingrigiri și mari temeri și pentru venitoriu. Chiaru și possessiunea de otara și drepturi în întrebuințierea apelor între celle mai multe commune romane și sasesci se affia în assemenea stare de seculari processe, cari tote s'au decisu și se decidu în favorulu comuneloru sasesci de cătra magistratele cetății despre cari sute de essemple potemu produce.

Daca luăm și acea trista împregiurare în consideratiune, că de unu tempu incoce mai tote communele mestecate sasesci, unde facu sasii seau cu numerulu seau cu censulu majoritatea representatiei lor au instrainatu și instrainedia în modu ne mai auditu cuseau fără de titlu bunuri și averi mari (paduri, pamenturi, bani, crime) etc. la besericele și scolele sasesci-luteraue numai cu scopulu de a trage folosulu cuveninciosu allu cellor lalti locuitori nesasi, în contra caror abuzuri romani și magiario-seculi în zadaru protestéza; — apoi lassamu s'è cugete fira-care omu cu semtiu de dreptu, nepreocupatu, că cum se voru tractă atari cause — precum amu espusu pana aci — și alte multe assemenea și cum se voru resolve recoursele și plansorile comuneloru romane și magiario-seculi și alle locuitorilor acestor natiuni în representatiunile municipale, și daca officiele allesse din acellea, candu cetătilor și orasiiloru sasesci li se voru concede atăti representanti acolo (1/2 2/5 1/5 parte) precum sustienu programele sasesci și precum contiene și proiectulu ministerialu, candu multimea acésta de reprezentanti sasi ai cetătilor va mai cresce și cu numerulu reprezentatorilor d'în communele rurale la o îngrozitoria și eterna majoritate! Supramati'a neimpacabile a natiunii sasesci și nimicirea cellor-lalte natiuni în fundulu regiu, aru fi atunci pre vecie!

